

ДО ПРОБЛЕМИ НОРМАТИВНОГО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ОФІЦІЙНИЙ ДОКУМЕНТ» У КРИМІНАЛЬНОМУ КОДЕКСІ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. У чинному Кримінальному кодексі України (далі – КК України) офіційний документ виступає ознакою багатьох складів кримінальних правопорушень, у трьох з яких предмет описано власне як офіційний документ. Йдеться про ст. 357 «Підроблення документів, печаток, штампів та бланків, збут чи використання підроблених документів, печаток, штампів», ст. 358 «Підроблення документів, печаток, штампів та бланків, збут чи використання підроблених документів, печаток, штампів», ст. 366 «Службове підроблення» КК України. При цьому у примітці до ст. 358 цього Кодексу закріплено нормативне визначення цього поняття. Так, під офіційним документом у цій статті та статтях 357 і 366 КК України слід розуміти документи, що містять зафіксовану на будь-яких матеріальних носіях інформацію, яка підтверджує чи посвідчує певні події, явища або факти, які спричинили чи здатні спричинити наслідки правового характеру, чи може бути використана як документи – докази у правозастосовній діяльності, що складаються, видаються чи посвідчуються повноважними (компетентними) особами органів державної влади, місцевого самоврядування, об'єднань громадян, юридичних осіб незалежно від форми власності та організаційно-правової форми, а також окремими громадянами, у тому числі самозайнятими особами, яким законом надано право у зв'язку з їх професійною чи службовою діяльністю складати, видавати чи посвідчувати певні види документів, що складені з дотриманням визначених законом форм і містять передбачені законом реквізити. Попри наявність такої дефініції, судова практика відчуває труднощі у встановленні того, чи належить конкретний підроблений документ до офіційних. Доктрина ж покликана розробити власні критерії належності документів до офіційних. Водночас у названих статтях Особливої частини КК України поряд з поняттям «офіційний документ» використовується поняття «документ». Йдеться про ст. 358 КК, у якій у ч. 4 цієї статті передбачено кримінальну відповідальність за використання завідомо підробленого документа (не офіційного), тоді як в інших частинах цієї статті предметом складу цього кримінального правопорушення є офіційний документ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій юридичній літературі проблема встановлення ознак офіційного документа як предмета кримінальних правопорушень, передбачених статтями 357, 358 і 366 КК України, є певним чином розробленою. Серед науковців виокремимо науковий доробок О. Дудорова, В. Навроцького, Н. Парасюка, Н. Тимошенка, М. Фіалки, М. Хавронюка та ін. Водночас їхні праці видані кілька років тому, що потребує «свіжого» погляду на проблему розуміння суті та змісту ознак офіційного документа в кримінально-правовому розумінні.

Мета статті полягає в тому, щоб виокремити та охарактеризувати ознаки офіційного документа як предмета кримінальних правопорушень, передбачених статтями 357, 358 і 366 КК України.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Як передбачено в Конвенції Ради Європи про доступ до офіційних документів, під поняттям «офіційні документи» розуміється будь-яка інформація, записана у будь-якій формі, складена або отримана, та яка перебуває у розпорядженні державних органів (п. «b» ст. 1) [1]. Згідно з положеннями ст. 1 Конвенції, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів від 05.10.1961, офіційними документами вважаються: а) документи, які виходять від органу або посадової особи, що діють у сфері судової юрисдикції держави, включаючи документи, які виходять від органів прокуратури, секретаря суду або судового виконавця; б) адміністративні документи;

с) нотаріальні акти; d) офіційні свідоцтва, виконані на документах, підписаних особами у їх приватній якості, такі як офіційні свідоцтва про реєстрацію документа або факту, який існував на певну дату, та офіційні і нотаріальні засвідчення підписів [2]. Як передбачено в Рекомендаціях Ради Європи NR (2002) 2 «Про доступ до офіційних документів», офіційний документ – це будь-яка інформація, що зафіксована в будь-якому вигляді, розроблена або отримана органами державної влади і пов'язана з державною або адміністративною функцією. Виняток становлять документи, які перебувають на стадії підготовки, тобто не були оприлюднені державними органами [3].

Поняття «офіційний документ» роз'яснюється і в інших нормативно-правових актах. Під ним розуміється письмове підтвердження фактів і подій, що мають юридичне значення, або з якими чинне законодавство пов'язує виникнення, зміну або припинення прав і обов'язків фізичних або юридичних осіб [4], письмове підтвердження фактів і подій, що мають юридичне значення, або з якими чинне законодавство пов'язує виникнення, зміну або припинення прав і обов'язків фізичних або юридичних осіб [5], документ, складений, виданий, засвідчений із дотриманням визначених законодавством норм уповноваженою особою, якій законодавством надано право у зв'язку з її професійною чи службовою діяльністю складати, видавати, засвідчувати певні види документів, що підтверджує чи посвідчує певні події, явища або факти та містить передбачені законодавством реквізити і відомості [6].

Як передбачено у п. 3 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права», авторським правом не охороняються акти органів державної влади, органів місцевого самоврядування, офіційні документи політичного, законодавчого, адміністративного і судового характеру (закони, укази, постанови, рішення, державні стандарти тощо), а також їх проекти та офіційні переклади [7]. Попри те, що авторське право не поширюється на вказані офіційні документи, все ж вони не виключені з переліку предмета кримінальних правопорушень, передбачених статтями 357, 358 і 366 КК.

У чинному законодавстві, окрім поняття офіційного документа, використовується ще й термін «документ». Згідно з Законами України «Про обов'язковий примірник документів» і «Про бібліотеки і бібліотечну справу» документ – це матеріальна форма одержання, зберігання, використання і поширення інформації, зафіксованої на папері, магнітній, кіно-, фотоплівці, оптичному диску або іншому носіїві [8; 9]. У Законі України «Про інформацію» документ розуміється як матеріальний носій, що містить інформацію, основними функціями якого є її збереження та передавання у часі та просторі [10].

Окрім того, згідно зі ст. 5–8 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» в Україні можливий і обіг електронних документів, під якими розуміється документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа (ст. 5). З аналізу інших статей вказаного Закону вбачається, що електронний документ повинен містити обов'язкові реквізити, склад і порядок розміщення яких визначається законодавством України; він може бути створений, переданий, збережений і перетворений електронними засобами у візуальну форму (тобто у форму відображення даних, які він містить, електронними засобами або на папері у формі, придатній для приймання його змісту людиною); для ідентифікації автора електронного документа може використовуватися електронний підпис, а для підтвердження достовірності походження та цілісності електронного документа – електронна печатка, накладенням яких завершується створення електронного документа; оригіналом електронного документа є електронний примірник документа з обов'язковими реквізитами, у тому числі з електронним підписом автора або підписом, прирівняним до власноручного підпису; електронний документ може мати як електронну, так і паперову копії (електронна копія електронного документа засвідчується у порядку, встановленому законом; копією документа на папері для електронного документа є візуальне подання електронного документа на папері, яке засвідчене в порядку, встановленому законодавством) [11].

Стосовно докринального бачення ознак офіційного документа як предмета складу кримінального правопорушення, то слід зазначити, що науковці в цьому сенсі більш-менш єдині, пропонуючи практично тотожні ознаки з нормативним визначенням офіційного документа та надаючи цим ознакам схожого змісту. Наприклад, Л. Демидова і Т. Павленко вважають, що офіційний документ як предмет злочинів, передбачених у статтях 357, 358, 366 КК України, характеризується такою

сукупністю обов'язкових ознак: змістовими (змістовно-інформаційною, змістовно-правовими (із правовим характером чи з правовими наслідками)), щодо форми (матеріальність і законодавча формальна визначеність) та суб'єктними (компетентність суб'єкта, його повноваження щодо документа (акта), визначені законом) [12, с. 128]. На думку Н. Тімошенко, офіційний документ – це лише той документ, який видається чи посвідчується установою, органом, громадянином-підприємцем, приватним нотаріусом, аудитором чи іншою особою, яка має право у зв'язку зі своєю службовою чи професійною діяльністю видавати чи посвідчувати такі документи [13, с. 15]. О. Дудоров виокремлює такі ознаки офіційного документа: походження від уповноваженого суб'єкта, формальна визначеність і виконання офіційним документом особливої, посвідчувальної, функції в системі документообігу [14, с. 92].

О. Бондаренко більш широко підходить до тлумачення поняття офіційного документа. На її думку, поняття «офіційний документ» має шість основних ознак: 1) зміст документа, тобто певна юридично значуща інформація; 2) форма офіційного документа (письмова або друкована чи електронна); 3) наявність обов'язкових реквізитів (зокрема, назва організації; назва виду документа; реєстраційний індекс документа; заголовок до тексту документа; текст документа та підпис); 4) наявність матеріального носія, на якому цей документ зафіксований (традиційного (папір) та нетрадиційного (фото-, аудіо-, відеоплівка, карти пам'яті, магнітні диски тощо)); 5) офіційний документ має певну роль: матеріальну – здатен виконувати посвідчувальну функцію, або процесуальну – здатен бути джерелом доказової інформації; 6) суб'єктами, що уповноважені складати, видавати чи посвідчувати певні види документів можуть виступати публічні службовці, уповноважені особи громадських об'єднань, уповноважені особи юридичних осіб усіх форм власності та організаційно-правових форм, фізичні особи (самозайняті особи та фізичні особи, яким право складати, видавати чи посвідчувати певні види документів надане у зв'язку з професійною чи службовою діяльністю) [15, с. 143–144].

Ураховуючи зазначені вище нормативні та доктринальні визначення поняття «офіційний документ», вважаємо, що всі ознаки офіційного документа як предмета кримінальних правопорушень, передбачених статтями 357, 358 і 366 КК України, можуть бути об'єднані у дві групи – ознаки, які характеризують офіційність документа та ознаки, які характеризують змістовність документа.

Ознаки, що характеризують офіційність офіційного документа як предмета кримінальних правопорушень, передбачають насамперед наявність суб'єкта його видання, який повинен бути уповноважений скласти та/або видати чи засвідчувати офіційний документ відповідно до процедури, передбаченої законодавством України. У дефініції поняття «офіційний документ» у примітці до ст. 358 КК України міститься вичерпний перелік тих осіб, які уповноважені складати, видавати та/або посвідчувати інформацію в офіційному документі. Це повноважні (компетентні) особи органів державної влади, місцевого самоврядування, об'єднань громадян, юридичних осіб незалежно від форми власності та організаційно-правової форми, а також окремі громадяни, у тому числі самозайняті особи, яким законом надано право у зв'язку з їх професійною чи службовою діяльністю складати, видавати чи посвідчувати певні види документів. Тобто для того, щоб констатувати наявність ознак офіційного документа та віднести його до предмета кримінального правопорушення, необхідно встановити коло повноважень особи складати, видавати чи посвідчувати відповідні документи. Якщо особа не була уповноважена цього робити, то відсутня ознака офіційності документа як предмета складу кримінальних правопорушень. Звертаємо увагу на те, що у визначенні офіційного документа вказано на те, що уповноваженою особою його формувати є особа, якій законом надано право посвідчувати відповідні документи. З огляду на семантичне значення слів «посвідчити» та «засвідчити» вважаємо за доцільне у дефініції поняття «офіційний документ» вказувати на наявність у особи повноважень їх засвідчувати.

Ще одна ознака офіційного документа, яка визначає його офіційність, полягає в тому, що документи повинні бути складені з дотриманням визначених законом форм. Як указувалося вище, офіційні документи за формою можуть бути паперовими та електронними. При цьому кожна з цих форм має як загальні реквізити, необхідні як для письмових, так і для електронних документів, так і специфічні ознаки. Наприклад, як зазначалося вище, реквізитом електронного документа може бути електронний цифровий підпис та електронна печатка. Перелік необхідних реквізитів офіційних документів передбачено в Національному стандарті України ДСТУ 4163:2020 [16].

Важливою групою ознак, що визначають наявність офіційного документа як предмета складів кримінальних правопорушень, передбачених статтями 357, 358 і 366 КК України, є змістові, які, як і офіційність документа, також передбачені в примітці до ст. 358 цього Кодексу. Так, документ лише в тому разі може визнаватися офіційним, якщо він містить зафіксовану на будь-яких матеріальних носіях інформацію, яка підтверджує чи посвідчує певні події, явища або факти, які спричинили чи здатні спричинити наслідки правового характеру, чи може бути використана як документи – докази у правозастосовній діяльності. Ця ознака є основною, хоча й взаємозв'язаною з офіційністю документа. Лише той документ, який спричиняє чи здатен спричинити наслідки правового характеру, тобто виникнення (реалізацію), зміну або припинення певних прав та/або обов'язків, може визнаватися офіційним. Зазвичай до офіційних документів висуваються більш «жорсткі» умови, аніж до документів загалом. Це пов'язано насамперед з обов'язковою наявністю в офіційних документах такої змістової складової, про яку йшлося вище.

Слід розуміти, що будь-який документ сам по собі лише фіксує певний юридичний факт, однак не надає певних прав для особи та не звільняє її від обов'язків, закріплюючи юридичний статус суб'єктів правовідносин.

Водночас документ лише в тому разі визнається офіційним та є предметом кримінальних правопорушень, передбачених статтями 357, 358 і 366 КК України, лише в тому разі, коли безумовно встановлена сукупність ознак офіційності та змістовності відповідного документа.

Основні результати і висновки дослідження. Отже, проведене дослідження нормативного закріплення та доктринальної розробки ознак офіційного документа продемонструвало розбіжності в нормативному закріпленні ознак офіційного документа в різних нормативно-правових актах, зокрема й у КК України. При цьому у КК «набір» ознак поняття «офіційний документ» є найповнішим порівняно з ознаками цього поняття в інших нормативно-правових актах. Запропоновано виокремлювати дві групи ознак офіційного документа як предмета кримінальних правопорушень, передбачених статтями 357, 358, 366 КК України, як офіційність та змістовність. Офіційність документа передбачає насамперед наявність суб'єкта його видання, який повинен бути уповноважений скласти та/або видати чи засвідчувати офіційний документ відповідно до процедури, передбаченої законодавством України, а також наявність визначеної законом форми документа (паперової або електронної), яка включає також обов'язкові реквізити документа, визначені нормативно-правовими актами. Змістовність офіційного документа передбачає ту обставину, що документ повинен містити зафіксовану на будь-яких матеріальних носіях інформацію, яка підтверджує чи посвідчує певні події, явища або факти, які спричинили чи здатні спричинити наслідки правового характеру, чи може бути використана як документи – докази у правозастосовній діяльності.

Список використаних джерел

1. Конвенція Ради Європи про доступ до офіційних документів: міжнародний документ від 18.06.2009. URL: <http://surl.li/ulfdm> (дата звернення: 30.05.2024).
2. Конвенція, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів (Гаазька конференція з МПП): міжнародний документ від 05.10.1961. URL: <http://surl.li/ulfea> (дата звернення: 30.05.2024).
3. Рекомендації Ради Європи NR (2002) 2 «Про доступ до офіційних документів» від 21.02.2002. URL: <http://surl.li/ulfek> (дата звернення: 30.05.2024).
4. Інструкція про порядок консульської легалізації офіційних документів в Україні і за кордоном, затв. Наказом Міністерства закордонних справ України від 04.06.2002 № 113. URL: <http://surl.li/ulfem> (дата звернення: 30.05.2024).
5. Консульська легалізація офіційних документів: роз'яснення Міністерства юстиції України від 12.01.2011. URL: <http://surl.li/ulfex> (дата звернення: 30.05.2024).
6. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 № 361-IX. URL: <http://surl.li/ulffi>
7. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX. URL: <http://surl.li/ulfft> (дата звернення: 30.05.2024).
8. Про обов'язковий примірник документів: Закон України від 09.04.1999 № 595-XIV. URL: <http://surl.li/ulffwm> (дата звернення: 30.05.2024).

9. Про бібліотеки і бібліотечну справу: Закон України від 27.01.1995 № 32/95-ВР. URL: <http://surl.li/ulfga> (дата звернення: 30.05.2024).
10. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII. URL: <http://surl.li/ulfgi> (дата звернення: 30.05.2024).
11. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 № 851-IV. URL: <http://surl.li/ulfgs> (дата звернення: 30.05.2024).
12. Демидова Л. М., Павленко Т. А. Акт судово-медичного освідчення особи, здійсненого експертом, як офіційний документ: проблеми слідчо-судової практики. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2015. Вип. 29. С. 119–128.
13. Тимошенко Н. О. Кримінально-правова характеристика підроблення документів, печаток та бланків, їх збуту та використання: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2009. 19 с.
14. Дудоров О. О. Проблеми кримінальної відповідальності за підроблення документа. *Часопис цивільного і кримінального судочинства*. 2011. № 3. С. 90–103.
15. Бондаренко О. С. Предмет злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08; Нац. академія внутр. справ. Київ, 2016. 290 с.
16. Національний стандарт України ДСТУ 4163:2020 «Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів». URL <http://surl.li/ullce> (дата звернення: 30.05.2024).

References

1. Konventsiiia Rady Yevropy pro dostup do ofitsiinykh dokumentiv: mizhnarodnyi dokument vid 18.06.2009. URL: <http://surl.li/ulfdm> (data zvernennia: 30.05.2024).
2. Konventsiiia, shcho skasovuie vymohu lehalizatsii inozemnykh ofitsiinykh dokumentiv (Haazka konferentsiia z MPP): mizhnarodnyi dokument vid 05.10.1961. URL: <http://surl.li/ulfea> (data zvernennia: 30.05.2024).
3. Rekomendatsii Rady Yevropy NR (2002) 2 «Pro dostup do ofitsiinykh dokumentiv» vid 21.02.2002. URL: <http://surl.li/ulfek> (data zvernennia: 30.05.2024).
4. Instruktssiia pro poriadok konsulskoi lehalizatsii ofitsiinykh dokumentiv v Ukraini i za kordonom, zatv. Nakazom Ministerstva zakordonnykh sprav Ukrainy vid 04.06.2002 № 113. URL: <http://surl.li/ulfem> (data zvernennia: 30.05.2024).
5. Konsulska lehalizatsiia ofitsiinykh dokumentiv: roziasnennia Ministerstva yustytzii Ukrainy vid 12.01.2011. URL: <http://surl.li/ulfex> (data zvernennia: 30.05.2024).
6. Pro zapobihannia ta protydiuu lehalizatsii (vidmyvanniu) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom, finansuvanniu teroryzmu ta finansuvanniu rozpovsiudzhennia zbroi masovoho znyshchennia: Zakon Ukrainy vid 06.12.2019 № 361-IX. URL: <http://surl.li/ulffi>
7. Pro avtorske pravo i sumizhni prava: Zakon Ukrainy vid 01.12.2022 № 2811-IX. URL: <http://surl.li/ulfft> (data zvernennia: 30.05.2024).
8. Pro oboviazkovyi prymirnyk dokumentiv: Zakon Ukrainy vid 09.04.1999 № 595-XIV. URL: <http://surl.li/ulffwm>(data zvernennia: 30.05.2024).
9. Pro biblioteki i bibliotечnu справу: Zakon Ukrainy vid 27.01.1995 № 32/95-VR. URL: <http://surl.li/ulfga> (data zvernennia: 30.05.2024).
10. Pro informatsiiu: Zakon Ukrainy vid 02.10.1992 № 2657-XII. URL: <http://surl.li/ulfgi> (data zvernennia: 30.05.2024).
11. Pro elektronni dokumenty ta elektronnyi dokumentoobih: Zakon Ukrainy vid 22.05.2003 № 851-IV. URL: <http://surl.li/ulfgs> (data zvernennia: 30.05.2024).
12. Demydova L. M., Pavlenko T. A. Akt sudovo-medychnoho osviduvannia osoby, zdiisnenoho ekspertom, yak ofitsiinyi dokument: problemy slidcho-sudovoi praktyky. *Pytannia borotby zi zlochynnistiu*. 2015. Vyp. 29. S. 119–128.
13. Timoshenko N. O. Kryminalno-pravova kharakterystyka pidroblennia dokumentiv, pechatok ta blankiv, yikh zbutu ta vykorystannia: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.08. Kyiv, 2009. 19 s.
14. Dudorov O. O. Problemy kryminalnoi vidpovidalnosti za pidroblennia dokumenta. *Chasopys tsyvilnoho i kryminalnoho sudochynstva*. 2011. № 3. S. 90–103.
15. Bondarenko O. S. Predmet zlochyniv u sferi sluzhbovoi diialnosti ta profesiinoi diialnosti, poviazanoi z nadanniam publicznykh posluh: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.08; Nats. akademiia vnutr. sprav. Kyiv, 2016. 290 s.
16. Natsionalnyi standart Ukrainy DSTU 4163:2020 «Unifikovana systema orhanizatsiino-rozporiadchoi dokumentatsii. Vymohy do oformlennia dokumentiv». URL: <http://surl.li/ullce> (data zvernennia: 30.05.2024).

Червінська Л. В. До проблеми нормативного визначення поняття «офіційний документ» у Кримінальному кодексі України

У статті досліджуються поняття та ознаки офіційного документа як предмета складів кримінальних правопорушень, передбачених ст. 357 «Підроблення документів, печаток, штампів та бланків, збут чи використання підроблених документів, печаток, штампів», ст. 358 «Підроблення документів, печаток, штампів та бланків, збут чи використання підроблених документів, печаток, штампів», ст. 366 «Службове підроблення» Кримінального кодексу України. Проаналізовано нормативно-правове регулювання обігу офіційних документів України та встановлено підхід законодавця до визначення змісту документа, офіційного документа, а також його підвидів – паперового та електронного офіційного документа. Проведене дослідження нормативного закріплення та доктринальної розробки ознак офіційного документа продемонструвало розбіжності в нормативному закріпленні ознак офіційного документа в різних нормативно-правових актах, зокрема й у КК України. При цьому в КК України «набір» ознак поняття «офіційний документ» є найповнішим порівняно з ознаками цього поняття в інших нормативно-правових актах. Запропоновано виокремлювати дві групи ознак офіційного документа як предмета кримінальних правопорушень, передбачених статтями 357, 358, 366 КК, – офіційність та змістовність. Офіційність документа передбачає насамперед наявність суб'єкта його видання, який повинен бути уповноважений скласти та/або видати чи засвідчувати офіційний документ відповідно до процедури, передбаченої законодавством України, а також наявність визначеної законом форми документа (паперової або електронної), яка включає також обов'язкові реквізити документа, визначені нормативно-правовими актами. Змістовність офіційного документа передбачає ту обставину, що документ повинен містити зафіксовану на будь-яких матеріальних носіях інформацію, яка підтверджує чи посвідчує певні події, явища або факти, які спричинили чи здатні спричинити наслідки правового характеру, чи може бути використана як документи – докази у правозастосовній діяльності.

Ключові слова: документ, офіційний документ, підроблення, службове підроблення, кримінальне правопорушення, предмет кримінального правопорушення, кримінальна відповідальність, офіційність документа, змістовність документа, наслідки правового характеру, електронний документ.

Chervinska L. V. On the Problem of Normative Definition of the Concept of «Official Document» in the Criminal Code of Ukraine

The article examines the concept and features of an official document as the subject matter of criminal offenses under Articles 357 «Forgery of Documents, Seals, Stamps and Forms, Sale or Use of Forged Documents, Seals, Stamps», 358 «Forgery of Documents, Seals, Stamps and Forms, Sale or Use of Forged Documents, Seals, Stamps», 366 «Official Forgery» of the Criminal Code of Ukraine. The author analyzes the legal regulation of circulation of official documents of Ukraine and establishes the legislator's approach to determining the content of a document, an official document, and its subtypes – paper and electronic official documents. The study of the regulatory consolidation and doctrinal development of the features of an official document demonstrates that there are differences in the regulatory consolidation of the features of an official document in various legal acts, including the Criminal Code of Ukraine. At the same time, the «set» of features of the concept of «official document» in the Criminal Code of Ukraine is the most complete compared to the features of this concept in other legal acts. It is proposed to distinguish two groups of features of an official document as the subject matter of criminal offenses under Articles 357, 358, 366 of the Criminal Code of Ukraine: officialdom and content. The official nature of the document implies, first of all, the existence of the subject of its issuance, which must be authorized to draw up and/or issue or certify an official document in accordance with the procedure provided for by the legislation of Ukraine, as well as the existence of a legally prescribed form of the document (paper or electronic), which also includes mandatory details of the document specified by regulatory legal acts. The content of an official document implies that the document must contain information recorded on any material carriers that confirms or certifies certain events, phenomena or facts that have caused or may cause legal consequences or can be used as evidence documents in law enforcement activities.

Key words: document, official document, forgery, forgery in office, criminal offense, subject matter of a criminal offense, criminal liability, official document, document content, legal consequences, electronic document.

DOI: 10.33663/2524-017X-2024-15-654-659